

Czwarte Piętro

 INSTYTUT
PEDAGOGIKI
APS

Pismo Instytutu Pedagogiki
Nr 7(6)/2023

W numerze m.in.:

- Święto Uczelni i *Oratorium Akademickie „Człowiek”*
- Wywiad z prof. Nellią Grigoriwną Nyczkało
- CDD w II semestrze 2022/2023
- VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Szkoła i Nauczyciel”

Spis treści

Tytulem wstępu...

Od Dyrekcji Instytutu Pedagogiki 3

Sami o sobie

Nasi pracownicy 4
dr hab. Jarosław Michalski, prof. APS 4
dr hab. Franciszek Szlosek, prof. APS 5
dr Patrycja Jurkiewicz 6
dr Jolanta Wiśniewska 6
dr Beata Szurowska 6

Portret Człowieka

Wywiad z Profesor Nellą Grigoriewną
Nyczkało 8

Dzieje się

W skrócie... 15
Za nami... 15

Przed nami... 17
BUKOstrefa 17
Salon Pedeutologiczny 18
CDD w II semestrze 2022/2023 18
Święto Uczelni i *Oratorium Akademickie*
„Człowiek” 20
VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Szkoła i Nauczyciel” 22
Akademicki Dyskurs Pedagogiczny
„ROMANTYZM w umysłach
i sercach Polaków – dawniej i dzisiaj” 24
Nasze publikacje 25

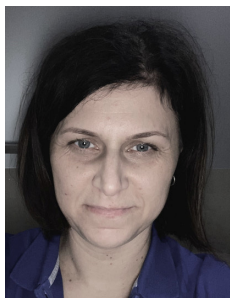
Spotkania w drodze

Między oscypkiem z Krupówek
a młotkiem 26

Kącik pani Dorotki

Ważne terminy 29

Redakcja

Anna Górka-Strzałkowska

Magdalena Bogdańska-Maciak

Magdalena Ostolska

Beata Szurowska

Maria Trzcńska-Król

kontakt do redakcji:
e-mail:
4pietro@aps.edu.pl

Od Dyrekcji Instytutu Pedagogiki

Akademicki czerwiec jest zawsze gorący, niezależnie od pogody. Wszyscy to znamy – końcowe zaliczenia i egzaminy, obrony prac dyplomowych, początek rekrutacji na studia i do Szkoły Doktorskiej, a przy tym kończenie obiecanych („do wakacji”) tekstów naukowych i abstraktów konferencyjnych (szykujcie się na wrzesień – szczegóły w tym numerze). Jednocześnie czujemy, że przed nami znacząca odmiana – długi odpoczynek, o którego jakość warto zadbać (doradza nam w tej kwestii Marek Siwicki). Wrzucie więc siódmy już numer „Czwartego Piętra” do wakacyjnego bagażu i poczytajcie, jak świętowaliśmy w maju, czy warto rozmawiać o romantyzmie, co nowego w Zakładzie Pedeutologii i u pani Dorotki. Do zobaczenia na wrześniowym zebraniu Instytutu!

dr hab. Danuta Uryga, prof. APS

Nasi pracownicy

Zakład Pedeutologii w Akademii Pedagogiki Specjalnej ma wieloletnie usytuowanie w strukturze jednostek organizacyjnych Uczelni. Pierwszym kierownikiem był dr hab. Julian Radziewicz, prof. APS, a w wyjątkowym pokoju nr 164 (tu właśnie powstała inicjatywa powołania Zakładu) wszyscy mogli otrzymać wsparcie, uśmiech, pomoc, serdeczność – pedeutologiczne dobro. Zakład przechodził różne transformacje, m.in. był w strukturze Katedry Dydaktyki, następnie w Katedrze Dydaktyki i Pedeutologii, ponownie w Katedrze Dydaktyki, ale bez statutu samodzielnej jednostki, wreszcie odzyskał swoją rangę w prawidłowościach toku kształcenia nauczycielskiego pod kierownictwem dr. hab. Franciszka Szloska, prof. APS. Obecnie w Zakładzie zatrudnionych jest pięć osób (dr Beata Szurowska, dr Patrycja Jurkiewicz, dr Jolanta Wiśniewska, dr hab. Franciszek Szlosek, prof. APS i dr hab. Jarosław Michalski, prof. APS). Kierunki działalności naukowej pracowników dotyczą pracy nauczyciela w różnych obszarach jego działalności (wczesna edukacja, edukacja dorosłych, edukacja włączająca, edukacja zawodowa, metodologia czy horyzonty pedeutologii). W Zakładzie Pedeutologii, oprócz prac badawczych i zajęć dydaktycznych bezpośrednio związanych ze specyfiką pracy nauczycieli, prowadzona jest również specjalność na I stopniu studiów stacjonarnych: edukacja dorosłych i coaching kariery zawodowej, a w zakresie popularyzowania wiedzy pedeutologicznej i współpracy ze studentami oraz nauczycielami cieszą się uznaniem następujące inicjatywy: konferencja – I Szkoła Pedeutologiczna, (marzec 2023 rok, pod patronatem Sekcji Pedeutologii KNP PAN), Salon Pedeutologiczny (dwa spotkania) oraz Pedeutologiczna Wiosna Poezji „Konwaliowe Dzwonki” (druga edycja). W planach działalności Zakładu omawiane są nowe pomysły, ich prezentacja nastąpi niebawem, gdyż wszystkie razem kreują kolejne. Dla rozwoju pedeutologii takie podejście jest radosne, ale również bardzo wymagające.

dr hab. Jarosław Michalski, prof. APS, kierownik Zakładu Pedeutologii

JAROSŁAW MICHALSKI

Cieszę się wolnością na czterech kółkach, każdym napisanym tekstem książki, artykułu, wiersza, fraszki, piosenki, atmosferą auli akademickiej, filharmonii, letnimi Koncertami Chopinowskimi, rozmowami z Przyjaciółmi. Główne obszary moich zainteresowań naukowych obejmują takt i nietakt pedagogiczny, relacje w pracy wychowawczej i nowe pola problemowe pedeutologii. Chciałbym być posiadaczem samochodu Classic z duszą (Mercedes 500 K, Cabriolet B), zwiedzić kolejne wyspy świata (Tahiti i Bora-Bora), napisać kilka książek dla dzieci i oczywiście utrwaląc pozytywne nastawienie do pedeutologii w różnych przejawach swojej działalności.

dr hab. Franciszek Szlosek, prof. APS

FRANCISZEK SZLOSEK

Fot. T. Piotrowski

Od wielu lat związany z Akademią Pedagogiki Specjalnej, w latach 2005–2019 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Pedagogiki APS.

Autor ponad 400 artykułów i raportów z badań naukowych, a także autor oraz redaktor naukowy m.in. następujących monografii: w latach 2002–2016 redaktor 15 tomów z cyklu *Badanie – dojrzwianie – rozwój (na drodze do doktoratu)* obejmujących różne zagadnienia metodologiczne; w latach 1995–2000 redaktor 4 tomów z cyklu *Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli* wydanych przez Wydział Nauczycielski Politechniki Radomskiej; w roku 2015 autor publikacji *Tożsamość pedagogiki pracy w kontekście przemian systemowych* (wydawca: APS); w 2008 roku współautor *Kształcenia zawodowego w Polsce i Ukrainie – na tle przemian* (wydawca: APS i Instytut Technologii Eksploatacji – PIB).

Kierownik projektów obejmujących badanie *Dostosowania środowiska pracy do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością intelektualną* (projekt I.P.20 realizowany w latach 2014–2016) oraz *Sylwetki nauczyciela liceum technicznego*. Kierownik zadania w projektach dotyczących badania *Współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami*, przeprowadzonego w ramach projektu *Mazowieckie Centra Talentu i Kariery* (priorytet IX, działanie 9.1.) oraz *Kształcenia*

i doskonalenie nauczycieli przedmiotów mechanicznych realizowanego w ramach CPBP 08.17 w latach 1985–1989.

Tłumacz lub współtłumacz na język polski kilku książek i wielu artykułów ukraińskich autorów, w tym m.in. publikacji *Mistrzostwo pedagogiczne* autorstwa I.A. Ziaziuna czy *Filozofia antropocentryzmu w edukacyjnej przestrzeni* napisana przez W.G. Kremienia, doktora honoris causa Akademii Pedagogiki Specjalnej (2023).

Od 1990 roku współpracuje z Berufsförderungsinstitut z Wiednia w zakresie kształcenia i doskonalenia nauczycieli kształcenia zawodowego. Ścisłe współpracuje z Ukrainą, zwłaszcza z Narodową Akademią Nauk Pedagogicznych Ukrainy.

Wielokrotnie uhonorowany odznaczeniami państwowymi i resortowymi Rzeczypospolitej Polskiej (m.in.: Krzyżem Rycerskim Orderu Odrodzenia Polski; Złotym Krzyżem Zasługi; Srebrnym Krzyżem Zasługi; Brązowym Krzyżem Zasługi; Medalem Komisji Edukacji Narodowej), jak również medalami Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy („KD Ushinsky” – 2008; „Gryhorij Skoworoda” – 2013; „Władimir Monomach” – 2018; „Za Zasługi dla Rozwoju Czerkaskiego Narodowego Uniwersytetu im. Bohdana Chmielnickiego” – 2011; odznaką „Za Zasługi” Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Bezpieczeństwa Życia – 2018).

Szczególnym wyróżnieniem było uzyskanie przez Profesora w 2013 roku zaszczytnego tytułu Doktora Honoris Causa Chmielnickiego Narodowego Uniwersytetu w Ukrainie. Taki sam tytuł Profesor uzyskał w 2021 roku w Narodowym Charkowskim Uniwersytecie Pedagogicznym im. Skoworody. W 1999 roku został powołany na członka zagranicznego Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy.

Zainteresowania naukowe Profesora wiążą się z pedeutologią, pedagogiką pracy i dydaktyką. Prywatnie jest autorem wierszy, pasjonatem historii Beskidu Śląskiego i historii olimpizmu. Więcej o drodze naukowej i zawodowej Profesora można przeczytać w wywiadzie udzielonym w ramach cyklu „Portret Człowieka” dostępnym pod adresem <http://www.aps.edu.pl/aktualnosci/wywiad-z-profesorem-franciszkiem-szloskiem/>

dr Patrycja Jurkiewicz

PATRYCJA JURKIEWICZ

Fot. archiwum własne P. Jurkiewicz

Praca naukowa ma dla mnie sens tylko wtedy, gdy łączy teorię z praktyką. Dlatego też, podejmując tematykę badawczą, muszę czuć, że ustalenia empiryczne mogą znaleźć konkretne zastosowanie w kształtowaniu lepszego „dzisiaj” i „jutra”.

Jestem pedagogiem specjalnym, psychologiem i psychoterapeutą. W dorobku mam pracę

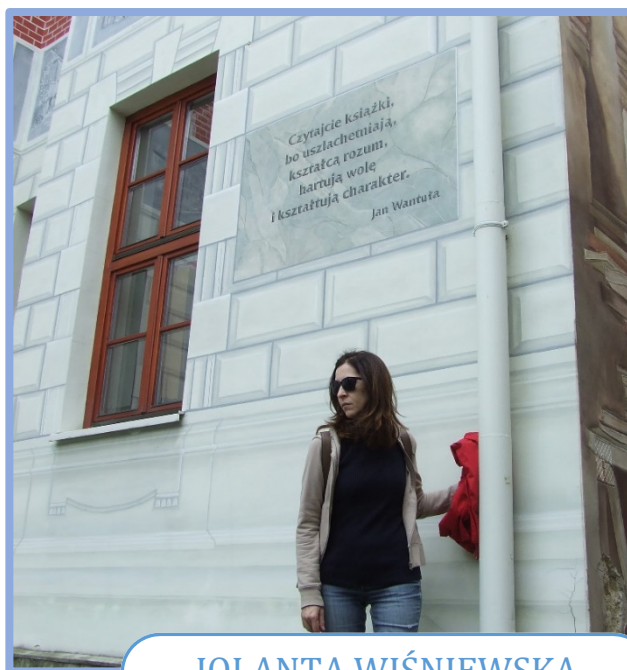
w szkole specjalnej, szkole z oddziałami integracyjnymi i poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Moje zainteresowania badawcze skupiają się wokół szeroko rozumianego klimatu szkoły, uwarunkowań pracy zawodowej nauczycieli (placówek ogólnodostępnych, specjalnych i integracyjnych), ich funkcjonowania psychospołecznego. Ciekawią mnie również mężczyźni w zawodzie nauczyciela, kształtowanie relacji: nauczyciel – uczeń (oraz rodzice i rodzeństwo) – współpracownicy – przełożeni. W tym kontekście analizuję też zagadnienia dotyczące ucznia, jego środowiska rówieśniczego i rodzinnego.

Wierzę w skuteczność pracy nad sobą, relacjami z innymi ludźmi, możliwością zmiany i uwolnienia się od toksycznych schematów. W obszarze terapeutycznym bliskie jest mi wsparcie osób w kryzysie, niepełnosprawności (również rodzin osób z niepełnosprawnościami), depresji, wypaleniu zawodowym, mobbingu, zaburzeniach osobowości. Jestem zwolenniczką terapii par i mediacji.

dr Jolanta Wiśniewska

Na uczelni pracuję dość długo 😊, ale jest to – można powiedzieć – zwieńczenie mojej drogi zawodowej i miłości do pedagogiki. Najpierw była wczesna praktyka. Od kiedy tylko sięgam pamięcią, moją pierwszą ulubioną aktywnością była zabawa tematyczna w szkołę, choć trzeba przyznać, że jej wizja dziecięca mało miała wspólnego z rzeczywistością. Nieco później była organizacja zabaw młodszym dzieciom. Formalny start zawodowy miał miejsce w szkole podstawowej specjalnej, której uczniami były dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Początkowo była to praca w świetlicy, ale wkrótce powierzono mojej opiece klasę stworzoną z dzieci, które miały mózgową porażenie dziecięce. Z tego okresu pracy do tej pory zachowały się bliskie znajomości z niektórymi uczniami – bardzo je sobie cenię. Mimo że obecnie jestem związana z pedagogiką ogólną, to nadal bliskie mi są

JOLANTA WIŚNIEWSKA

Fot. archiwum własne J. Wiśniewskiej

zagadnienia z zakresu pedagogiki specjalnej. Interesuję się różnymi subdyscyplinami pedagogiki, ale przede wszystkim andragogiką, a także pedeutologią. W pracy ze studentami cenię kontakt z młodymi ludźmi i wymianę myśli.

Poza pracą zawodową lubię czytanie książek, teatr, poznawanie różnych kultur, wycieczki rowerowe, gry umysłowe, a zwłaszcza literaki.

Prywatnie jestem mamą dwójki dzieci: Aleksandry i Juliana.

dr Beata Szurowska

BEATA SZUROWSKA

Fot. archiwum własne B. Szurowskiej

Jestem nauczycielem, lubię być nauczycielem i cieszę się, że moje życie tak się ułożyło/ tak je ułożyłam 😊, że mogłam pracować z przedszkolakami, małymi i starszymi uczniami oraz ze studentami. W pracy ważne jest dla mnie podejmowanie działań, dzięki którym mam poczucie realizacji myśli Marii Grzegorzewskiej i Janusza Korczaka, dlatego w cyklu „Portret Człowieka” przybliżam sylwetki wybitnych profesorów i nauczycieli, w Salonie Pedeutologicznym razem z Jarosławem Michalskim rozmawiam z wybitnymi pedagogami o szkole i oświacie, współorganizuję konkurs poetycki *Pedeutologiczna Wiosna Poezji*, którego celem jest inspiracja do podejmowania twórczych działań w wymiarze edukacyjnym i zorientowanym na indywidualny rozwój człowieka oraz integracja studentów, nauczycieli i pracowników uczelni.

Niezmiennie zachwyca mnie DZIECKO we wszystkich swoich niezwykłych wymiarach, dlatego moje zainteresowania naukowe koncentrują się głównie wokół edukacji i wspomagania rozwoju małych dzieci, ale również interesujące są dla mnie obszary związane z nauczycielem, współpracą z rodziną i wsparciem pedagogicznym w sytuacjach trudnych. Obecnie przygotowuję monografię, w której będzie zaprezentowana autorska Koncepcja Stymulacji Emocjonalnej: *Rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci w wieku przedszkolnym z wykorzystaniem założeń autorskiej koncepcji KSE*.

Lubię pisać dla dzieci i nauczycieli małych dzieci. Jestem autorką publikacji edukacyjnych i metodycznych (podręczniki dla klas I–III, kompleksowe pakiety dla dzieci w wieku przedszkolnym, sprawdziany, testy diagnostyczne oraz pomoce dydaktyczne dla dzieci i nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej) oraz opowiadań, wierszy, słuchowisk radiowych i tekstów piosenek dla dzieci oraz wierszy dla dorosłych. Dlatego cieszą mnie przyznane nagrody literackie (Nagroda im. W. Hulewicza za poezję i eseistykę oraz Nagroda im. L. Wiszniewskiego za twórczość dla dzieci).

Zachwycają mnie Ludzie, którzy potrafią zbliżyć się do świata bez cienia, który kładzie trwogę na zieleni. Wysyłam do nich jaskółkę dobrych myśli. Chciałabym mieć więcej czasu dla chwil przyczajonych o porze niczyjej, bo wtedy lubię przytulić do serca psa, zawiesić uśmiech na gałązce brzozy i dla mrówki zmęczonej pisać wiersz...

Wywiad z Profesorem Nellą Grigoriewną Nyczkało

Fot. archiwum N. Nyczkało

Zimą, tuż przed Świątami Bożego Narodzenia, zaproszenie do Salonu Pedeutologicznego (który prowadzę wspólnie z Jarosławem Michalskim) przyjęła wspaniała Nauczycielka – Profesor Nella Grigorievna Nyczkało. Wywiad jest zapisem fragmentów tej niezwykle poruszającej historii o edukacyjnej drodze w bardzo trudnych czasach, o powołaniu i wielkiej miłości do drugiego człowieka.

„Bez miłości do dziecka nie można być dobrym nauczycielem” – z Profesorem Nellą Grigoriewną Nyczkało rozmawia dr Beata Szurowska.

Droga Pani Profesor, od wielu lat współpracuje Pani z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Znamy Panią jako wybitnego naukowca i wspaniałego, cenionego przez studentów wykładowcę. Zawsze jest Pani uśmiechnięta, pełna energii, gotowa nieść pomoc. Dlatego bardzo dziękuję, że zgodziła się Pani opowiedzieć o swoim życiu i swojej edukacyjnej drodze.

Droga Pani Doktor, ja kocham APS, kocham Akademię Pedagogiki Specjalnej! Nasza współpraca trwa już 25 lat. Każdy przyjazd, każde spotkanie w APS to jest nowa radość, to są nowe spotkania, to jest kreatywność, zawsze odkrywam dla siebie coś nowego. Nowe, nowe, nowe... Akademia Pedagogiki Specjalnej to jest taka polska nietradycyjna uczelnia, ona ma swój twórczy charakter. Tu jest atmosfera moralno-etyczna, rodzinna, ciepła. APS tworzy atmosferę radości i poszanowania człowieka. **Słowa Pani Profesor świadczą o Pani pięknym sercu, a APS odwzajemnia tę miłość ogromnie. Każdy człowiek, który widzi Panią Profesor w Akademii, cieszy się. Mam wrażenie, że nawet podłoga i mury drżą ze szczęścia, kiedy Pani Profesor u nas gości.**

Proszę powiedzieć, jak wyglądała Pani Profesor wczesna edukacja, bo to nie były łatwe czasy...

Moja edukacja była trudna. Często słyszę pytanie: „Dlaczego, Nellu, nic nie opowiadasz o swoim dzieciństwie?”. A ja nie lubię opowiadać o swoim dzieciństwie. Dzieciństwo czasu wojny

i po wojnie było straszne. W moim sercu na całe życie zapisało się takie wspomnienie, kiedy Mama przynosiła grudkę cukru, którą dostawała jako premię, nagrodę od władzy kolejowej. Ten rafinad Mama dzieliła na drobne, drobne kawałeczki i mówiła: „Córeczko, proszę, idź do baraków, do dzieci, i daj kawałeczek każdemu dziecku, tylko dziel tak, żeby każde dziecko z baraków dostało odrobinę cukru”.

Wspaniała Mama...

Tak, wspaniała. Pracowała w przedszkolu, była moją pierwszą nauczycielką. Można powiedzieć, że już wtedy, tam, w barakach, zaczęła się moja edukacja zawodowa. Jako mała dziewczynka zdecydowałam, że będę nauczycielką. Dzieci w barakach było bardzo dużo. Wyciągnęłam ze śmietnika druty, z nich zrobiłam okulary – myślałam, że nauczycielka musi nosić okulary. I miałam okulary oraz swoją szkołę w barakach, w której byłam nauczycielką.

Często nasze dziecięce marzenia dotyczące przyszłego zawodu ulegają zmianie. Jednak Pani Profesor je zrealizowała.

Tak, chociaż nie było to łatwe, ponieważ moja Mama marzyła o tym, żebym skończyła medycynę. I kiedy skończyłam szkołę, powiedziała: „Córeczko, pojedziesz do Mariupola i złożysz dokumenty do szkoły medycznej”. Narysowała, gdzie dokładnie mam pójść, a ja sprawdziłam od razu, gdzie w Mariupolu jest szkoła pedagogiczna. Pojechałam, tak ja Mama prosiła, poszłam do szkoły medycznej, pokazałam swoje dokumenty z wyróżnieniem, usłyszałam, że

mogę je złożyć i zostaną przyjęta. Nie zrobiłam tego, powiedziałam, że jeszcze muszę się zastanowić. Pobiegłam z tymi dokumentami do szkoły pedagogicznej...

Tam, gdzie serce chciało.

Tak. Złożyłam dokumenty, a ponieważ miałam bardzo dobre oceny, zostałam przyjęta bez egzaminów. Nie powiedziałam o tym Mamie. Pod koniec sierpnia przyszedł list z informacją, że jestem studentką szkoły pedagogicznej. Mama odebrała ten list i przeczytała. Pamiętam do dziś ten widok mojej zapłakanej Mamusi przed budynkiem przedszkola. Przybiegłam i pytam, co się stało, a Mama mówi: „Córciu, dlaczego ty mnie okłamałaś, dlaczego nie powiedziałaś prawdy?”. Tak to było, że nawet swojej Mamusi nie powiedziałam prawdy, że chcę zostać nauczycielką.

To musiało być ogromne nauczycielskie powołanie, bo przecież Mama była niezwykle ważna, więc sprzeciwienie się jej musiało być bardzo trudne.

Tak. I taki to był problem z odważnym mówieniem prawdy w moim życiu na tym etapie kształcenia.

Ale nigdy Pani Profesor nie żałowała tego wyboru?

Nie.

Mama niewątpliwie była pierwszą mistrzynią Pani Profesor. A później – jakich nauczycieli spotkała Pani na swojej drodze?

Na każdym etapie życia są nowi i nowi nauczyciele, wśród nich są tacy, którzy na zawsze pozostaną w sercu. Najczęściej tak właśnie jest z pierwszą nauczycielką, ale w moim życiu było inaczej, ponieważ moja pierwsza nauczycielka nie była pedagogiem z nauczycielską duszą, sercem, z powołaniem. Ona była zła, nie kochała nas, dzieci wojny. Tak. A ja byłam uczennicą, która powiedziała: „Nie pójdę do tej nauczycielki. Nie chcę takiej nauczycielki”. Wtedy była ustawa o edukacji obowiązkowej i wszystkie dzieci musiały się uczyć. Jeśli dziecko nie chodziło do szkoły, były kary i mandaty. Nie chodziłam do szkoły miesiąc, dwa, trzy... Byliśmy dziećmi wojny – dziećmi głodnymi, nieszczęśliwymi, nieumytymi. Nie było wtedy ubrań, z żołnierskich płaszczy mieliśmy szyte byle jakie kurteczki, żeby nie zmarznąć. Nie było zeszytów. A ta nauczycielka wymagała, żeby od razu, od 1 września wpłacić 150 rubli na zeszyty na pół roku. To były ogromne

pieniądze. Każdy dzień zaczynała od słów: „Петя, ты принес деньги? Нела, ты принесла деньги? [z ros.: Piotrze, przyniosłeś pieniądze? Nellu, przyniosłaś pieniądze?]. „Не принесла” [z ros.: Nie przyniosłam]. Takie przepytywanie o pieniądze trwało przez pół pierwszej lekcji.

To bardzo smutne doświadczenie dla małego dziecka, które przecież bardzo chce być dobrym uczniem i usłyszeć miłe słowa od nauczyciela.

Smutne. Ale pewnego dnia Mama dostała bochenek chleba jako nagrodę za dobrą pracę. Przyszła do domu bardzo szczęśliwa i powiedziała: „Córeczko, ten bochenek chleba kosztuje 150 rubli. Jak będziesz szła do szkoły, pójdziesz przez bazarek i sprzedasz ten chleb. Stań przy starszych kobietach, ktoś od ciebie kupi chleb i będziesz mogła zapłacić 150 rubli w szkole”. Ja tak zrobiłam. Stałam z bochenkiem przy starszych kobietach. I wtedy podbiegł jakiś mężczyzna i zapytał: „Dziewczynko, ile kosztuje ten chleb?”. Odpowiedziałam, że 150 rubli, tak jak Mama kazała. A on chwycił ten bochenek i uciekł. Boże mój, jak ja płakałam... Kobiety mnie uspokajały, ktoś nawet pobiegł za tym mężczyzną, ale jego już

Profesor Nella G. Nyczkało z Mężem, pułkownikiem Andrzejem M. Nyczkało, 2022 rok
Fot. archiwum rodzinne N. Nyczkało

nie było. Poszłam do szkoły, a nauczycielka, ledwie przeszłam przez próg, od razu zapytała: „Деньги принесла?” [z ros.: Pieniądże przyniosłaś?]. Położyłam głowę na ławkę i tak leżałam do końca lekcji. Powiedziałam wtedy sobie, że nie pójdę więcej do tej nauczycielki. I nie poszłam. Sama sobie znalazłam szkołę. Do tej szkoły miałam daleko, codziennie musiałam iść długo, długo, ale chodziłam. I tam była już dobra nauczycielka, którą pokochałam i Kocham do dziś. Tak to było w moim życiu. To straszne zło, kiedy nauczyciel nie kocha dzieci. **Pani Profesor, a potem jakie spotkania były ważne? Kogo by Pani Profesor wymieniła jako swojego Mistrza, Przewodnika? Na pewno wielu ich było...**

Jestem dumna i szczęśliwa, że mogłam poznać tak wspaniałego człowieka, jakim był Profesor Tadeusz Waclaw Nowacki. Jestem zakochana w Panu Profesorze – w jego wykładach, w jego myśli, w jego każdym artykule, w jego książkach, w naszych spotkaniach. Wiele było tych spotkań. I to była dla mnie taka wielka, mądra szkoła. Kolejnym mistrzem był niewątpliwie, niestety również już nieżyjący, Profesor Stanisław Kaczor. Kochałam go. Tak jak i Profesor Tadeusz Nowacki miał on swoją filozofię życia. I każda rozmowa z Profesorem Tadeuszem Nowackim i z Profesorem Stanisławem Kaczorem to była wielka nauka. To dwaj prekursorzy pedagogiki pracy. A trzeci to mój polski nauczyciel na tym etapie życia, nasz kochany

Profesor Nella G. Nyczkało z Córka, Swietłaną Nyczkało (specjalistką w zakresie historii i teorii sztuki) i B. Szurowską podczas pobytu w Polsce. Józefów, 2019 rok
Fot. archiwum B. Szurowskiej

Profesor Zygmunt Wiatrowski. To optymistą, promotor pedagogiki pracy optymistyczno-prognostycznej. Cztery wydania jego podręcznika *Pedagogika pracy* to ogromny dorobek. Zawsze, kiedy przyjeżdżałam do Polski, ważne były dla mnie spotkania z Panem Profesorem. I dlatego jestem wdzięczna Panu Bogu za to, że podarował mi takie szczęście, że podarował mi takich moich nauczycieli. I opowiadam o tych moich polskich nauczycielach swoim uczniom. I moi uczniowie, którzy bronili pod moim promotorstwem doktorat czy habilitację, znają go, czytają, cytują.

Często opowiada Pani Profesor również o Profesorze Iwanie Ziazunie, zawsze z wielkim uznaniem, podziwem i szacunkiem.

Tak, bo Iwan Indrijowycz Ziazun to postać niezwykła i wyjątkowa. To jest taki „genetyczny

Profesor Nella G. Nyczkało z Profesorem Iwanem A. Ziazunem, Winnica, 2012 rok.
Fot. archiwum Muzeum Akademika Iwana Zyazyuna, wieś Paszkiwka, obwód Czernigowski

Profesor Nella G. Nyczkało z Profesorem Zygmuntem Wiatrowskim i Profesorem Franciszkiem Szloskiem, Ciechocinek, 2018 rok
Fot. archiwum N. Nyczkało

pedagog”. Jego pedagogiczna wizja i jego mistrzostwo pedagogiczne pochodzą z głębi historycznej, zarówno ukraińskiej, jak i polskiej. Kiedy Pan Profesor był rektorem Uniwersytetu Pedagogicznego im. Korolenki w Połtawie, to właśnie tam wprowadził swoją koncepcję, która rozpowszechniła się na cały Związek Radziecki, na wszystkie państwa obozu socjalistycznego. We wszystkich uczelniach pedagogicznych powstały Katedry Mistrzostwa Pedagogicznego. Profesorowi Ziazunowi było bardzo trudno, ponieważ to było nowe, a tradycyjna pedagogika nie chciała nowego, gdyż trzeba było zmieniać podręczniki i plany nauczania. Jestem bardzo dumna i wdzięczna poprzednim rektorom – Janowi Łaszczykowi i Stefanowi Kwiatkowskiemu, obecnej rektor Barbarze Marcinkowskiej oraz Profesorowi Szloskowi za to, że *Mistrzostwo pedagogiczne* zostało wydane w Polsce jako podręcznik akademicki. Mamy

więc wspólnych nauczycieli. I ja dla siebie mam jako nauczyciela, jako wzór człowieka i profesora Tadeusza Nowackiego, Stanisława Kaczora i Zygmunta Wiatrowskiego. I mam Profesora Ziaziuna.

Bardzo ważny dla nas jest również aspekt współpracy polsko-ukraińskiej, bo to, że znamy publikacje mistrzów ukraińskich, ukraińskich pedagogów, to jest przecież wynik tej współpracy. Bez tego połączenia naszych światów, środowisk naukowych byłoby to niemożliwe. Proszę powiedzieć, jak to się stało, że ta współpraca stała się dla Pani Profesor bardzo ważna i tak mocno w Pani życiu i sercu zaistniała.

To prawda, że współpraca między Ukrainą a Polską zawsze była dla mnie bardzo ważna, a trwa od ponad 20 lat. Zaczęła się jeszcze pod koniec istnienia Związku Radzieckiego, ale wtedy była koordynowana przez Moskwę. Nie wolno było pojechać do Polski bez pozwolenia Moskwy, nie wolno było nawiązywać żadnych kontaktów. Wszystko było kontrolowane. Ale wtedy była taka jedna możliwość – spotkania pograniczne. Z powiatami pogranicznymi organizowaliśmy wspólne święta – Dzień Nauczyciela, Międzynarodowy Dzień Dziecka. Już wtedy zaczęły się takie kontakty „od dołu”. I te kontakty pod koniec istnienia Związku Radzieckiego stały się dobrym fundamentem. Kiedy Ukraina odzyskała niepodległość, czasy

II Forum Ukraińsko-Polskie, Kijów, 2007 rok
Fot. archiwum Muzeum Akademika Iwana Zyazyuna

były bardzo trudne i finansowo, i ideologicznie. Ale było pragnienie takich kontaktów i z jednej, i z drugiej strony. A prawda o początku już takich systemowych kontaktów jest taka, że spotkało się dwóch mądrych ludzi – Polak i Ukraińiec. Mądrym Polakiem był Profesor Franciszek Szlosek, a mądrym Ukraińcem były minister i były rektor – Profesor Iwan Ziazium. Oni razem pomyśleli, że trzeba coś takiego zaproponować, co by nas łączyło i pozwalało działać systemowo. Wtedy powstała idea założenia Towarzystwa Polsko-Ukraińskiego i ono zostało założone. Działalność naszego towarzystwa z każdym rokiem się rozwijała. Jak ta rzeka wiosną – była taka wąska, wąska, a później stała się szeroka i wszechstronna. Mamy fora polsko-ukraińskie, ukraińsko-polskie organizowane systematycznie od wielu lat w Polsce i Ukrainie.

Pierwsze forum miało miejsce w roku 2005, jeśli dobrze pamiętam. I od tego czasu co dwa lata systematycznie się spotykamy.

Dokładnie tak. A pomiędzy tymi forami jest wielka praca: wspólne badania, działalność wydawnicza. Mam różne doświadczenia współpracy międzynarodowej, byłam w różnych państwach. Polsko-ukraińska współpraca jest wyjątkowa! **To dla mnie ogromny zaszczyt, że mogę być w tym gronie, ale wobec tego mam też takie osobiste doświadczenie, że ogromną wartością tej współpracy są również relacje. Nie tylko publikacje, nie tylko doświadczenia naukowe, wspólne badania, ale również nasze spotkania człowieka z człowiekiem, narodu**

VIII Forum Ukraińsko-Polskie, Perejasław, 2019 rok
Fot. archiwum N. Nyczkało

z narodem. Spotkania, które zaowocowały przyjaźniami.

To bardzo ważne. Przekonałam się o tym podczas tej strasznej wojny, bo na początku codziennie otrzymywałam dziesiątki, setki telefonów: „Droga Pani Profesor, Droga Pani Nello, jesteśmy na granicy, nie mamy gdzie jechać”, „Pomóżcie, moja rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością czeka na granicy, nie mają gdzie jechać” i innych podobnych. Co ja robiłam w ciągu tych miesięcy? Od rana do nocy telefonowałam. Do kogo? Do naszych profesorów. Do Profesora Szloska, do Profesor Barbary Marcinkowskiej, do Profesor Teresy Janieckiej-Panek, do Profesora Norberta Pikuły, do innych i prosiłam... Żaden profesor, żaden doktor, do którego dzwoniłam, nie powiedział: „Nie mogę, nie mam możliwości”. Tak, ma Pani rację, nasza współpraca polsko-ukraińska i ukraińsko-polska zrodziła prawdziwe, głębokie przyjaźnie.

Salon Pedagogiczny, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, 2023 rok
Fot. archiwum APS

Fot. archiwum APS

Wiemy doskonale, że w momencie rozpoczęcia tej wojny przyjęła Pani Profesor „moralny rozkaz”, jest Pani Profesor na posterunku, troszczy się i walczy o ludzi.

Tak. I jestem szczęśliwa. Jestem szczęśliwa, że pomogłam wielu, wielu ludziom.

Na początku wojny najważniejsze było zapewnienie bezpieczeństwa, teraz możemy już pójść dalej – w polskich szkołach są dzieci ukraińskie. To jest bardzo ważne i trudne, bo przecież te dzieci straciły swoje domy, są w kryzysie. Bardzo często jest tak, że dziecko jest bezpieczne w Polsce, ale jego ojciec czy brat zostali w kraju, walczą, ich życie jest narażone. Jakie są Pani Profesor oczekiwania wobec nauczycieli tych dzieci?

A są też dzieci, które już ojców straciły... To wielka rana w sercu... To, co zrobiła Polska

i uczynił naród polski dla Ukrainy na pierwszym etapie tej wojny, to było zapewnienie bezpieczeństwa. To niesamowicie dużo. Ale teraz trzeba robić dużo więcej. Bardzo nie lubię wyrażenia „wojna hybrydowa”, ale podczas tej wojny trzeba uczyć dzieci. Edukacja dzieci ukraińskich to jest trudne zadanie, ponieważ są bariery językowe, psychiczne, dzieci przeżywają traumę. Inny problem to nasi nauczyciele ukraińscy, którzy przyjechali do Polski. Mają duże doświadczenie edukacyjne, dobre wykształcenie, ale nie znają języka. Nie mogą być zatrudnieni, bo ich dyplomy nie zostały jeszcze nostryfikowane, a mogliby pracować jako nauczyciele wspierający. Kolejny problem polega na tym, że wielu rodziców podjęło decyzję, żeby ich dzieci kontynuowały naukę w szkole ukraińskiej zdalnie i stacjonarną naukę w szkole polskiej jednocześnie. Dla dzieci to jest bardzo trudne, ponieważ są zmęczone. Dlatego edukacja dzieci ukraińskich to bardzo ważne zadanie, które potrzebuje międzynarodowego wsparcia i pieniędzy organizacji międzynarodowych. Ukraina doczeka tych czasów, kiedy nie będzie wojny. Jestem o tym przekonana. A pomoc Polski, wsparcie Polski, polskiego narodu, wasze polskie serce są niesamowite... A moje najważniejsze marzenie to zakończenie wojny. **Pamięta Pani Profesor to symboliczne drzewko pokoju, które posadziliśmy w ogrodzie w Perejasławiu podczas VIII Forum?**

VIII Forum Ukraińsko-Polskie, Perejasław, 2019 rok
Fot. archiwum N. Nyczkało

My, wszyscy Polacy, którzy tam wtedy byli, mamy takie życzenie, żeby to drzewko rosło w niepodległej Ukrainie, bo w ukraińskiej ziemi je posadziliśmy i taka ta ziemia musi pozostać.

O tak! To prawda... To takie dobre wspomnienie! I tak będzie! Spotkamy się w Ukrainie. Mamy już zaplanowane forum polsko-ukraińskie, ukraińsko-polskie, w maju 2024 roku. Spotkamy się w Winnicy podczas jubileuszowego X Forum. Zapraszam z wielką radością. **Z pewnością tak będzie i już w imieniu wszystkich zaproszonych dziękuję. I mam jeszcze ostatnie pytanie – o to, co jest najważniejsze w istocie bycia dobrym nauczycielem. Jaki powinien być dobry nauczyciel?**

Powiem krótko, dobry nauczyciel to ten, który kocha dziecko. Jeżeli nie kocha dziecka, a dobrze zna matematykę, fizykę i inne przedmioty, efektów edukacyjnych nie będzie miał. To jest moja koncepcja i jestem o tym przekonana. Bez miłości do dzieci jest to niemożliwe. I u Profesora Ziaziuna, o którym rozmawialiśmy, i u Profesora Kremenia, Prezydenta Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, odnajdujemy tę filozofię: dziecko jest w centrum, student jest w centrum. Trzeba kochać dziecko, jego serce i jego duszę, jak pisze Maria Grzegorzewska. **Bardzo dziękuję za te ważne słowa, które wciąż pozostają aktualne. Najważniejsze – „kochać dziecko”, bo bez tej miłości nie można być dobrym nauczycielem. Pani Profesor**

VIII Forum Ukraińsko-Polskie, Perejasław, 2019 rok
Fot. archiwum N. Nyczkało

całym swoim życiem prezentuje tę niezwykłą pedagogiczną miłość, za co bardzo dziękuję w imieniu swoim oraz studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie.

I ja dziękuję, bo kocham Polskę i kocham APS.

B.S.

Warszawa, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej, 2023 rok
Fot. archiwum APS

W skrócie...

Coraz bliżej wakacje, czas zasłużonego odpoczynku. Jednak zanim oddalimy się do zakątków, miejsc, które kochamy i w których najlepiej się relaksujemy i odpoczywamy, przed nami sesja, egzaminy, obrony.

Za nami...

4 kwietnia 2023 roku przy Auditorium im. Janusza Korczaka odbyła się wystawa *Picasso w kolorze i czasoprzestrzeni*. Na wydarzenie zaprosili podopieczni Warsztatu Terapii Zajęciowej „Orzycka” prowadzonego przez Warszawski Oddział Terenowy Krajowego Towarzystwa Autyzmu. Na otwarciu wystawy obecni byli autorzy eksponowanych prac oraz przedstawiciele Warsztatu Terapii Zajęciowej „Orzycka” wraz z dr Martą Kuleszą z Zakładu Pedagogiki Społecznej, która była inicjatorką tego przedsięwzięcia.

W ramach cyklu „Ogrody nauki IP” 24 kwietnia 2023 roku odbyło się spotkanie pt. *Etyka w badaniach społecznych – fanaberia czy odpowiedzialność za drugiego człowieka?* Celem spotkania była wspólna krytyczna refleksja nad etycznymi aspektami prowadzenia badań naukowych. W ramach wprowadzenia zidentyfikowano obszary interakcji związanych z pracą badawczą, w których mogą pojawić się problemy etyczne. Poddano pod dyskusję argumenty na rzecz rozstrzygnięć etycznych przyjętych w naukach społecznych i omówiono typowe problemy rozpatrywane przez komisję etyki przy ocenie wniosków o finansowanie badań. Spotkanie poprowadził dr Mateusz Kucz (IFiS, Katedra Filozofii Moralności i Etyki Globalnej).

25 kwietnia 2023 roku odbył się wykład otwarty realizowany w ramach cyklu zajęć „Współczesne trendy w naukach społecznych” w Szkole Doktorskiej APS. Tym razem zaproszenie przyjął dr Mateusz Grodecki z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, który wygłosił wykład *Okazjonalny, przypadkowy i współdzielony. O nacjonalizmie w środowisku polskich kibiców piłkarskich*.

Instytut Edukacji Artystycznej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie we środę 26 kwietnia 2023 roku zaprosił na wernisaż wystawy prof. Agnieszki Rożnowskiej z cyklu „Gorsety” (2019–2021)

i „Historie rodzinne” (2023) zrealizowane w technikach własnych. W swoich pracach autorka podjęła rozważania na temat ubioru jako pamięci ciała (tym razem w odniesieniu do znaczenia i formy gorsetu) oraz relacji międzyludzkich.

23 maja 2023 roku odbyło się spotkanie z dr. Markiem Michalakiem, byłym rzecznikiem praw dziecka, kanclerzem i kawalerem Międzynarodowej Kapituły Orderu Uśmiechu, ze społecznością naszej Akademii. Impulsem do zorganizowania spotkania było wydanie przez dr. Michalaka książek dla dzieci: *Opowieści o tym, co w życiu ważne; Opowieści o tym, co daje moc* oraz *Wielcy przyjaciele dzieci*. Myślni przewodnimi spotkania stały się następujące zagadnienia: „Jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą na ważne tematy” i „Jak wspólnie definiować w prosty sposób trudne pojęcia?”.

Zakład Pedeutologii zorganizował konkurs *II edycję konkursu Pedeutologiczna Wiosna Poezji „Konwaliowe Dzwonki”*. w trzech kategoriach: Nauczyciel, Student i Uczeń. Kapituła konkursu w składzie: dr Beata Szurowska, dr hab. Jarosław Michalski, prof. APS, dr Ewa Lewandowska-Tarasiuk, dr Marek Michalak, dr hab. Franciszek Szlosek, prof. APS i dr hab. Adam Solak, prof. APS, biorąc pod uwagę uwrażliwioną treść utworów, wspomnienia szkolne, wizerunki nauczycieli i osób bliskich, wyobraźnię, uczuciowość i piękno języka, wyłoniła laureatów, którzy otrzymali pamiątkowe statuetki podczas Święta Uczelni 24 maja 2023 roku w murach Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Obchody Święta Uczelni rozpoczęły się Uroczystym Posiedzeniem Senatu 24 maja 2023 roku, podczas którego nadana została godność doktora honoris causa prof. Wasylowi G. Kremieniowi. Ponadto wręczone zostały: Medal Marii Grzegorzewskiej prof. dr hab. Edycie Gruszczyk-Kolczyńskiej oraz statuetka Okulary Marii Grzegorzewskiej przyznana Urzędowi

Marszałkowskiemu Województwa Mazowieckiego w Warszawie. O godzinie 13.30 nastąpiło otwarcie stałej kolekcji dzieł sztuki APS. Kolejnym punktem programu było wykonanie przez Chór Akademicki APSurd i Reprezentacyjny Zespół Wokalno-Instrumentalny „RZWIR” *Oratorium Akademickiego „Człowiek”*, po którym odbyło się wręczenie nagród rektora. Zwieńczeniem całej uroczystości był piknik integracyjny, podczas którego czekały takie atrakcje, jak m.in.: wybór najlepszego ciasta, loteria fantowa, grill, gry planszowe, kącik zabaw dla najmłodszych, pokaz talentów wokalnych. Wydarzeniami towarzyszącymi, które zostały zorganizowane na dzień przez Świętem Uczelni, były:

Fot. archiwum APS

- odsłonięcie tablicy upamiętniającej naszą patronkę Marię Grzegorzewską przed Urzędem Dzielnicy Ochota przy ul. Grójeckiej 17a,
- otwarcie Muzeum Marii Grzegorzewskiej w budynku D (piętro I, sala 4124),
- otwarcie wystawy Jacka Kozłowskiego *Pudelko zwane wyobraźnią* w Galerii APS.

Natomiast 25 maja odbyło się kolejne już spotkanie Salonu Pedeutologicznego, w którym honorowym gościem była prof. Nella Grigoriewna Nyczkało. Opowiedziała o powołaniu i misji oraz istocie nauczycielskiej profesji,

Fot. archiwum APS

ilustrując swoją wypowiedź historiami napisanymi przez życie w trudnych dla Ukrainy czasach. Poznaliśmy mistrzów Pani Profesor, dowiedzieliśmy się wiele na temat wieloletniej współpracy naukowej polsko-ukraińskiej i ukraińsko-polskiej.

W sobotę 27 maja w godzinach od 11.00 do 16.00 na dziedzińcu APS odbył się piknik z Żywą Biblioteką. Było to wydarzenie, w trakcie którego można było „wypożyczać żywe książki”, czyli rozmawiać z osobami z różnych grup społecznych zagrożonych dyskryminacją. Rozmowy te pozwoliły spojrzeć inaczej na otaczających nas ludzi i świat. W Żywej Bibliotece można było spotkać osoby, których nie spotykamy na co dzień i można im było zadać każde pytanie. Oprócz pikniku odbyły się wydarzenia towarzyszące, m.in. panele dyskusyjne dotyczące inkluzyjności, praw człowieka oraz poszanowania różnorodności kulturowej, a także animacje dla dzieci i gry dla dorosłych. Wydarzenie było bezpłatne i miało charakter otwarte.

Zrozumieć (nie)rozumienie ironii to tytuł wykładu prof. Diany Mazzarelli, który odbył się 7 czerwca w murach naszej uczelni. Pani Profesor przedstawiła złożoność rozumienia ironii, eksplorując dane dotyczące przetwarzania ironii przez dorosłych i jej przyswajania przez dzieci. Postawiła hipotezę, że rozumienie ironii jest wspierane przez rozwój zdolności dziecka do czujności epistemicznej.

A.G.S.

Przed nami...

Przed nami wiele interesujących spotkań, webinarów, konferencji. Już teraz możemy zaprosić do udziału w szkoleniu *Odporność w kryzysie – model prof. Mooli’ego Lahada w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi i w pomocy innym*,

które odbędzie się 22 oraz 29 czerwca w murach Akademii. Podczas szkolenia zostaną przedstawione i przećwiczone z uczestnikami metody pracy w sytuacjach kryzysowych, które budują odporność własną i przygotowują do

wspierania osób w sytuacji kryzysowej. Udział dla pracowników Akademii Pedagogiki Specjalnej jest bezpłatny.

Katedra Edukacji Międzykulturowej i Elementarnej oraz Katedra Studiów Społecznych i Edukacyjnych Uniwersytetu w Białymstoku zaprasza do udziału w XV konferencji z cyklu „Edukacja Międzykulturowa” pt. *Dzieci, młodzież i dorośli w kontekście migracji, uchodźstwa i traumy wojennej – wyzwania i zadania edukacji*. Tematyka oscyluje wokół doświadczeń, wyzwań i zadań, które powstały w ostatnich latach w przestrzeni społeczno-kulturowej w sferach mikro, mezo i makro, dotyczących dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Proponowane zagadnienia to: *Edukacyjny wymiar życia społecznego; Obraz traumy, strategie przetrwania i rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych; System edukacji i opieki wobec nowych wyzwań*. Konferencja odbędzie się 18–19 września 2023 roku w Białymstoku.

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie zaprasza do udziału w V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Praktycznej z udziałem gości zagranicznych pt. *Szkoła – nauczyciel – uczeń w warunkach wielokulturowości*, która odbędzie się 20 października 2023 roku w Krakowie. Tematyka obrad będzie koncentrowała się wokół problematyki: przygotowania nauczycieli do pracy w zróżnicowanej kulturowo przestrzeni edukacyjnej, pracy nauczyciela z dzieckiem ukraińskim/cudzoziemskim w klasie szkolnej, pracy z dzieckiem z doświadczeniem traumy wojennej w szkole zróżnicowanej kulturowo, szkoły wobec ucznia z doświadczeniem migracji. Konferencja ma być inspiracją do wzięcia udziału w debacie akademickiej. Organizatorzy zachęcają

do prezentacji zarówno analiz teoretycznych, komunikatów z badań, jak i tzw. dobrych praktyk. Kartę zgłoszenia należy nadesłać do 20 września 2023 roku na adres e-mailowy: anna.zadecka-cekiera@up.krakow.pl

Zakład Metodologii i Pedagogiki Twórczości w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie zaprasza na konferencję *Trajektorie rozwoju zdolności* realizowaną w formie hybrydowej, w murach uczelni oraz w przestrzeni wirtualnej, 14–15 września 2023 roku. Ma ona charakter interdyscyplinarny, do udziału zaproszeni są teoretycy i praktycy z zakresu takich nauk, jak: psychologia, pedagogika, socjologia i filozofia. Konferencja finansowana jest w ramach programu Doskonała Nauka. Warunkiem udziału w konferencji jest rejestracja na <https://konferencje.aps.edu.pl/zdolni/>. Termin rejestracji upływa 31 lipca 2023 roku. Szczegółowe informacje o terminach dostępne są pod adresem: <http://zdolni.aps.edu.pl/terminarz-konferencji/>

Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej, Politechnika Łódzka oraz Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi zapraszają do udziału w XXIX Konferencji Diagnostyki Edukacyjnej zatytułowanej *Diagnostyka edukacyjna oceniania szkolnego i akademickiego*, która odbędzie się 22–24 września 2023 roku w formie stacjonarnej. Konferencja jest adresowana do następujących grup uczestników: badacze, diagnostycy edukacyjni, pracownicy systemu egzaminacyjnego (B), nauczyciele i doradcy przedmiotowi, pracownicy doskonalenia zawodowego (C), dyrektorzy szkół i samorządowcy. Więcej informacji na stronie: www.ptde.org

A.G.S.

BUKOstrefa

Jest nam niezmiernie miło poinformować, że 12 czerwca 2023 roku nastąpiło oficjalne przecięcie wstęgi podczas otwarcia BUKOstrefy – punktu czytelniczego, który został urządzony dzięki środkom [Samorządu Studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej](#) z inicjatywy SKN Animatorów Lektury APS BUKA.

Dziękujemy wszystkim za przybycie. Zapraszamy do CZYTANIA w BUKOstrefie, która znajduje się na czwartym piętrze obok biura CDD APS.

Mamy nadzieję, że w przyszłości nasz pierwszy projekt jeszcze bardziej się rozwinie – będzie przybywać nowości dzięki Waszym rekomendacjom! Od przyszłego roku akademickiego planujemy organizować tu również spotkania członków koła „Wieczory dla Moli” oraz punkt wymiany informacji dotyczących wydarzeń literackich dla całej społeczności!

W imieniu Zarządu Koła
Zuzanna Wojtkowska

Salon Pedeutologiczny

25 maja 2023 roku odbyło się kolejne spotkanie w ramach Salonu Pedeutologicznego prowadzonego przez Jarosława Michalskiego i Beatę Szurowską. Tym razem wyjątkowym gościem organizatorów była prof. Nella Grigoriewna Nyczkało (od wielu lat współpracująca z APS i odznaczona przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za zasługi w rozwijaniu współpracy i kontaktów środowisk naukowych i studenckich Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej).

Uczestnicy spotkania mogli obejrzeć transmisję wywiadu z prof. Nellią Grigoriewną Nyczkało przeprowadzonego przez Beatę Szurowską i Jarosława Michalskiego. To było niezwykle doświadczenie, ponieważ prof. Nella Nyczkało w szczerzej i przejmującej rozmowie opowiadała o powołaniu i misji oraz istocie nauczycielskiej profesji, ilustrując swoją wypowiedź historiami napisanymi przez życie w trudnych dla Ukrainy czasach (zarówno z okresu dzieciństwa rozmówcy, jak i czasów jej edukacji oraz życia zawodowego). Poznaliśmy mistrzów Pani Profesor, dowiedzieliśmy się więcej na temat wieloletniej współpracy naukowej polsko-ukraińskiej i ukraińsko-polskiej. Bardzo ważne są również słowa wypowiedziane do Polaków, w których Pani Profesor nawiązuje do toczącej się wojny.

W kolejnej części spotkania Pani Profesor odpowiadała na pytania studentów i pracowników

Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na temat zawodu nauczyciela (w szczególności dotyczące wyzwań, szans oraz zagrożeń dla oświaty polskiej i ukraińskiej w obecnej sytuacji). Honorowym gościem Salonu Pedeutologicznego był **prof. Wasyl G. Kremień, któremu podczas Uroczystego Posiedzenia Senatu 23 maja 2023 roku nadana została godność doktora honoris causa APS. Profesor przyznał, że z wielkim wzruszeniem słuchał opowieści o życiu i zawodowej drodze prof. Nelli Nyczkało.**

Wywiad już wkrótce będzie można obejrzeć na stronie APS.

B.S.

CDD w II semestrze 2022/2023

Za nami...

W programach rozwojowych dla dydaktyków APS i pracowników administracji związanych z realizacją procesu dydaktycznego wzięło udział 71 osób. W ramach specyfikowanych względem potrzeb uczestników programów Peer Learning dla Pracowników Administracji związanych z realizacją dydaktyki, Peer Learning dla Dydaktyków APS, Peer Tutoring dla Tutorów APS odbyły się liczne wydarzenia, tj.: trening umiejętności tworzenia sieci koleżeńskiej współpracy opartej na modelu „soft touch” (peer to peer mentoring) i „deep diving” (obserwacja wspierająca), metodzie Balintha oraz interwizji koleżeńskiej; webinar z uwzględniania

Fot. archiwum CDD

celów zrównoważonego rozwoju w procesie tutorskim; webinar z uwzględnienia wytycznych Polityki równości płci; warsztat *Dobrostan pracownika APS*; *Współpraca Diad w oparciu o wybrany model*; superwizje eksperckie współpracy Diad. Uczestnicy programów mieli możliwość zaoferowania społeczności akademickiej seminariów doskonalących. Swoje autorskie propozycje złożyło 12 osób.

16–17 czerwca 2023 roku w Centrum Szkoleniowym „Wspólna” w Warszawie odbyło się szkolenie z zakresu zarządzania w modelu tzw. turkusowej organizacji dla 18 osób – kadry zarządzającej APS oraz zespołu CDD.

CDD

Przed nami...

STRATEGIA ROZWOJU CDD zostanie nakreślona po całościowej ewaluacji tegorocznego programu we wrześniu.

Zapraszamy do odwiedzania nas stacjonarnie w każdy wtorek w pok. 3441 w godzinach 11.00–14.00 oraz do śledzenia naszych działań na FB. Zachęcamy do kontaktu e-mailowego: cdd@aps.edu.pl zwłaszcza te osoby, które chcą aktywnie włączyć się w tworzenie oferty naszego Centrum.

Zespół CDD w składzie: Marcin Burski, Monika Czyżewska, Wioletta Dziarnowska, Mariusz Fila, Marlena Grzelak-Klus, Monika Kupiec,

CDD CENTRUM
DOSKONALENIA
DYDAKTYCZNEGO
APS

Koleżanko! Kolego!

Planujemy następne działania Centrum Doskonalenia Dydaktycznego. W tym celu chcemy pozyskać fundusze na kolejne przedsięwzięcia.

Masz pomysły na rozwój CDD? Zapraszamy do kontaktu z nami na cdd@aps.edu.pl do 15 czerwca 2023. Po 15 czerwca planujemy spotkanie zespołu przygotowującego wniosek.

Magdalena Lejzerowicz, Magdalena Ziomkowska – dziękuję wszystkim, którzy aktywnie uczestniczyli w roku akademickim 2022/2023 w oferowanych działaniach i przyczynili się do ich promowania wśród społeczności CDD, oraz studentkom edukacji artystycznej APS – Aleksandrze Paszko i Laurze Wankiewicz – za wykonanie dla nas grafiki naszej patronki Marii Grzegorzewskiej.

CDD

Fot. archiwum CDD

Święto Uczelni i Oratorium Akademickie „Człowiek”

I w tym roku majowe Święto Uczelni obchodziliśmy pięknie. Pogoda dopisała, nastroje również.

Tradycyjnie rozpoczęliśmy od Uroczystego Posiedzenia Senatu, wysłuchaliśmy ciekawych wystąpień, były nagrody i oczywiście piknik. Zdarzyło się jednak także coś wyjątkowego i nowego, co mamy nadzieję zagości już na stałe w kalendarzu obchodów tego święta. Coś, co nasza społeczność jednogłośnie okrzyknęła wydarzeniem, jakiego dotychczas w murach APS nie było. Wydarzeniem tym był koncert *Oratorium Akademickie „Człowiek”*, którego premiera odbyła się właśnie 24 maja 2023 roku, o godz. 14.00 w Auli Janusza Korczaka. Wydarzenie zakrojone na dużą skalę, niepowtarzalne, zrealizowane na najwyższym poziomie i – co trzeba podkreślić – nieomal całkowicie siłami pracowników i studentów naszej Uczelni.

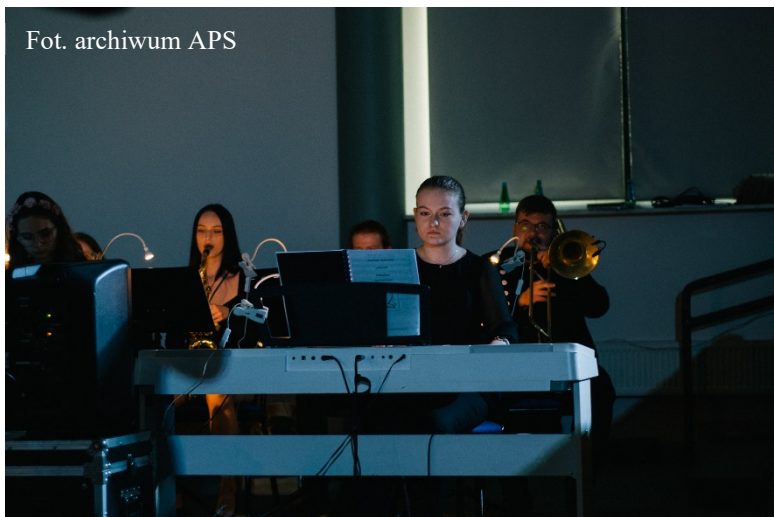
Dotychczas w związku obchodami Dni APS mieliśmy przyjemność oglądać występy

Fot. archiwum APS

naszych studentów w ramach bardzo dobrze przyjmowanych przez publiczność, krótkich spektakli teatralnych i teatralno-muzycznych, przygotowywanych przez dr Magdalenę Ostolską. Dwa lata temu studenci śpiewali sparafrazowane utwory z Kabaretu Starszych Panów, jeszcze wcześniej oglądaliśmy spektakl powstały na bazie tekstów z *Mikołajka* René Goscinnego. W zeszłym roku sporym echem odbiła się produkcja *Dzień dobry, Grzegorzewska*. Wówczas to scenariuszem i reżyserią zajęła się Magdalena Ostolska, a muzykę do jej autorskich tekstów napisał Adam Piertuszką – była to ich pierwsza twórcza współpraca. Oboje są pracownikami Zakładu Wychowania Literackiego i Muzycznego, kierowanego przez dr Ewę Lewandowską-Tarasiuk. Sukces

Fot. archiwum APS

Fot. archiwum APS

wydarzenia pozwolił pomyśleć szerzej i dał odwagę do planowania przedsięwzięć na skalę naszej Akademii. W tym roku udowodniliśmy, że mamy możliwości sięgać dalej, na co dowodem jest właśnie *Oratorium*.

Dzięki współpracy Magdaleny Ostolskiej (tekst) i Adama Pietruszki (muzyka) powstało 16 utworów, których inspiracją była postać Marii Grzegorzewskiej, jako kwintesencji człowieka i symbolu człowieczeństwa. Na scenie zobaczyliśmy naszych utalentowanych muzycznie studentów. Śpiewał chór, śpiewali soliści, grała orkiestra i zespół instrumentalny. Koncert trwał godzinę i – jak mówili widzowie – mógłby trwać drugie tyle. Inspirujące teksty, poruszająca muzyka, a wszystko wsparte przemyślaną oprawą wizualną – teledyskami stworzonymi specjalnie do prezentowanych utworów, wyświetlanymi na ekranie wraz z tekstami. Tu duże podziękowania należą się Marii Trzciskiej-Król, naszej współredaktorce, która jest autorką teledysków, oraz Karolowi Pałce z Instytutu Edukacji Artystycznej i studentom Ewie Krzanowskiej, Aleksandrze Drab, Kaji Fijas.

Specjalne podziękowania należą się przede wszystkim naszej Pani Rektor, bez której serca i wiary w sukces oraz wsparcia organizacyjnego, ale i – nie ukrywajmy – finansowego, nie byłoby możliwe odpowiednie wyeksponowanie tej niecodziennej pracy. W „Czwartym Piętrze” prezentujemy tekst jednej z piosenek, jaki autorzy wydarzenia zamieścili w programie, oraz skład wykonawców.

Dziękujemy wszystkim, którzy stworzyli tamte chwile!

Słowa: Magdalena Ostolska

Muzyka: Adam Pietruszka

MÓJ ŚWIAT

Szyję swój świat niemi

Z tęczy marzeń

Chronię się w nim w zimne dni

Śladów na piasku szukam

Ludzi z wyobrażeń

Błądzą i stukam w obce drzwi

Refren:

Wiem, że jest, jak ma być

Każdy się gubi

Byle wstać, nadal iść

Z garściami pełnymi marzeń

Nie ma jednej drogi

Którą iść trzeba

Labirynt zdarzeń niesie mnie

Przeglądam dawne i przyszłe kalendarze

Przed siebie biegnę, siebie śnię

Bo nie ma jednej drogi, którą trzeba iść

A nieskończoność woła z mgieł w oddali

Wiem, wszystko minie, nie zostanie nic

Lecz to nie powód jest

Lecz to nie powód jest

Byśmy

W miejscu stali

Oratorium składa się z 16 części muzycznych. W *Prologu* i *W międzyczasie* wykorzystano fragmenty poezji Sofoklesa, Adama Mickiewicza, Eliota Thomasa Stearnsa, Anny Kamieńskiej, Jerzego Lieberta i prozę Olgi Tokarczuk.

Fot. archiwum APS

Program:

1. Prolog
2. Rymowanka
3. Była tu chwila
4. Strach
5. Chorał „Alteri vivas oportet”
6. Wysokowrażliwi
7. Myśli
8. Starzy ludzie – „Wojna”
9. W międzyczasie
10. Chorał „Historia vitae magistra est”
11. Samotność
12. Mój świat
13. Człowiek
14. Niemiłość
15. Nieskończoność
16. Epilog

Interpretacja tekstów: Ewa Lewandowska-Tarasiuk, Magdalena Ostolska, Klaudia Poteracka, Aleksandra Filipow

Wykonawcy: Reprezentacyjny Zespół Wokalno-Instrumentalny „RZWIR” oraz Chór Akademicki APS „APSurd” – pod dyrekcją Kompozytora

Soliści: Oliwia Fanslau, Patrycja Zawisza, Aleksandra Przetak, Małgorzata Jagła, Magdalena Gazda, Maria Ziółkowska, Oliwia Brzozowska, Natalia Nadia Pawłowska

Orkiestra: saksofon – Zuzanna Szczęsna, flet – Magdalena Włostowska, trąbka – Andrzej Włostowski, fortepian – Zofia Drózdź, skrzypce – Adrianna Fanslau, wiolonczela – Wawrzyniec Afek, gitara elektryczna – Maciej Wielgosz, gitara basowa – Maciej Buczyński, perkusja, instrumenty perkusyjne – Paweł Szafraniec, wibrafon, gitary – Zuzanna Rojczyk, instrumenty klawiszowe – Hanna Przeszlowska, pużon – Karol Bączek

Soprany: Aleksandra Filipow, Aleksandra Mirosław, Daria Krasiewicz, Zuzanna Grobelna, Vladyslava Osaulchyk, Patrycja Zawisza, Gabriela Szpyra, Izabela Kabala, Lidia Sabalińska, Lucyna Królak, Marta Chmiel, Marta Dziegielewska, Natalia Nadia Pawłowska, Oliwia Brzozowska, Oliwia Wajgelt, Małgorzata Jagła

Alty: Magdalena Gazda, Weronika Bartosik, Weronika Kruppe, Ania Mazur, Anna Rouf, Klaudia Poteracka, Martyna Kuźniar, Martyna Łagowska, Marysia Ziółkowska, Nikola Błaszkiwicz, Ola Przetak, Oliwia Fanslau, Dominika Adamiak

Tenory: Piotr Cześniak, Kuba Ryziński

M.O.

Fot. archiwum APS

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Szkoła i Nauczyciel”

15–16 maja 2023 roku w najpiękniejszym miejscu Ziemi Lubuskiej, które ze względu na wyjątkowość krajobrazu nazywane jest Perłą Ziemi Lubuskiej, odbyła się VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Szkoła i Nauczyciel” na temat *Rozwój nauczyciela i rozwój szkoły*.

Konferencja połączona była z Jubileuszem prof. dr. hab. Stefana M. Kwiatkowskiego, dr. h.c. multi, który na Zamku Joannitów został odznaczony medalem Za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki KNP PAN. To wyjątkowe

Fot. archiwum A. Górki-Strzałkowskiej

odznaczenie od świata polskiej nauki przyznawane jest osobom, które w szczególny sposób przyczyniają się do wzbogacenia i rozwoju polskiej pedagogiki jako nauki oraz pedagogiki jako praktyki oświatowej i wychowawczej. Medal KNP PAN został wręczony przez prof. dr hab. Agnieszkę Cybal-Michalską – przewodniczącą KNP PAN, prof. dr hab. Mirosława J. Szymańskiego – wiceprzewodniczącego KNP PAN.

Na Zamku Joannitów w Łagowie uczestników konferencji przywitali dr hab. Inetta Nowosad, prof. UZ i prof. dr hab. Mirosław J. Szymański. Otwarcie konferencji przypadło JM Rektorowi Uniwersytetu Zielonogórskiego – prof. dr hab. Wojciechowi Strzyżewskiemu. Swoją obecnością zaszczylicili przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk i członkini Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego – prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. Wykład inauguracyjny *O przyszłości szkoły* wygłosił prof. dr hab. Mirosław J. Szymański.

W ciągu dwóch dni odbyły się sesje plenarne: „Szkoła” i „Nauczyciel”, które wypełnione były interesującymi i bardzo ciekawymi referatami. Ze względu na liczną reprezentację

pracowników Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie warto wymienić autorów i tematy wystąpień:

- prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, dr h.c. multi, *Kompetencyjny model edukacji. Kompetencje jako cel edukacji/ efekt uczenia się*;
- dr hab. Danuta Uryga, prof. APS, *Ranking Szkół Przyjaznych LGBTQ+ jako interwencja edukacyjna*;
- dr Ewa Duda, *Szkoła wobec zielonej transformacji – koncepcja dynamiki systemów*;
- dr hab. Urszula Jeruszka, prof. APS, *Nauczyciel jako coach w procesie edukacyjnym*;
- dr Justyna Bluszcz, *Opiekun naukowy pracy dyplomowej – mentor, nauczyciel, wychowawca*;
- dr hab. Jarosław Michalski, prof. APS, *Niedogodna sytuacja zawodowa nauczycieli a zachowanie pasji*;
- dr Marta Wiatr, *Wyzwania partnerstwa nauczycieli i rodziców w czasie pandemii COVID-19*;
- dr hab. Anna Odrowąż-Coates, *Nadzieje i wyzwania w zawodzie nauczyciela XXI wieku*;
- dr hab. Aleksandra Tłuściak-Deliowska, Joanna Górecka (No Bell), *Jednostkowy i organizacyjny wymiar rozwoju szkoły na przykładzie badań kultury szkoły*;

Fot. A. Górka-Strzałkowska

– dr Anna Górka-Strzałkowska, *Szkolne obywatelstwo – dziecięce głosy w czasie pandemii i wojny z Rosją*.

Konferencja była spotkaniem w duchu otwartości, uznania i podmiotowości. Bardzo

wyraźnie wybrzmiał zarówno wymiar naukowy, jak również relacyjny, który jest początkiem budowania nowych pomysłów, idei wspólnotowości w pracy akademickiej.

A.G.S.

Akademicki Dyskurs Pedagogiczny „ROMANTYZM w umysłach i sercach Polaków – dawniej i dzisiaj”

Na początku bieżącego roku kalendarzowego w mediach publicznych po raz kolejny odezwały się głosy domagające się wycofania z oferty lektur szkolnych utworów z epoki romantyzmu. Padały stwierdzenia, że są one przebrzmiałe i niezrozumiałe, że ich rola już się skończyła. Te opinie mają wielu zwolenników także, a może przede wszystkim, wśród uczniów. Czy rzeczywiście należy się zmierzyć z taką rewolucją? To pytanie stało się przyczyną zorganizowania debaty akademickiej poświęconej właśnie odczytywaniu literatury romantycznej. Debata, która odbyła się 12 maja (piątek) o godz. 16.00 w wyjątkowym i pełnym tradycji miejscu – Klubie Księgarza na Rynku Starego Miasta. W organizację wydarzenia zaangażowany był Zakład Wychowania Literackiego Muzycznego kierowany przez dr Ewę Lewandowską-Tarasiuk, której determinacji przede wszystkim zawdzięczamy ostateczne powodzenie inicjatywy. Tytuł debaty brzmiał *Akademicki Dyskurs Pedagogiczny „ROMANTYZM w umysłach i sercach Polaków – dawniej i dzisiaj”*. Jako prelegenci wspaniale wystąpili prof. dr hab. Ewa Paczoska, prof. dr hab. Krystyna Pankowska i prof. dr hab. Jakub Zdzisław Lichański z Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. dr hab. Bogusław Śliwerski z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej. Referaty dotyczyły takich odczytań romantyzmu, które, choć znane i cenione, najczęściej giną wśród wątków społecznego dyskursu, a stanowią wartość podstawową myślenia i kunsztu językowego literatów epoki.

Romantyzm porusza także dziś. Porusza młode i wrażliwe, osoby odnosząc się do

wartości uczucia i człowieczeństwa. Jego reminiscencje stają się trzonem twórczości wielu współczesnych artystów każdej dziedziny sztuki. Zaprzeczanie jego sile mija się z celem. Warto jednak wskazywać nowe odczytania dawnych tekstów i uwrażliwiać na to, co łatwo minąć, nie zauważyć, co wymaga zatrzymania i refleksji, tak rzadkich w dzisiejszym przyspieszającym wciąż świecie. W trakcie spotkania wiersze naszych wspaniałych romantyków czytała dr Magdalena Ostolska, a oprawę muzyczną stworzył mgr Adam Pietruszka. Prowadzenia zdarzenia podjęła się, świetna w tej roli, dr Ewa Lewandowska-Tarasiuk. Swoją obecność zaznaczyli również studenci APS, aktywnie uczestnicząc w wydarzeniu i wypowiadając się na forum. Podziękowania należą się znakomitym słuchaczom, którzy licznie przybyli do Klubu Księgarza w to ciepłe majowe popołudnie.

Powodzenie debaty i słowa aprobaty, z jakimi spotkali się organizatorzy, pozwalają sądzić, że wychodzenie z inicjatywą kulturalno-naukową jest dobrym pomysłem na promocję naszej Uczelni.

M.O.

Nasze publikacje!

Publikacje z 2022 i 2023 roku pracowników Instytutu Pedagogiki wprowadzone do BW APS w okresie od 3 kwietnia 2023 do 13 czerwca 2023 roku.

Rok 2023

Opis bibliograficzny	Punkty
Artykuły z czasopism	
Gajda Aleksandra, Omelańczuk Iwona, Wołowicz Agnieszka: Qualitative content analysis of school textbooks based on European Gender Equality Index, <i>European Educational Research Journal</i> , nr April, 2023, s. 1–10, DOI:10.1177/14749041231167985.	140
Tłuściak-Deliowska Aleksandra, Dernowska Urszula, Kosherbayeva Aigerim: School Culture as a Field of Analysis: Review of Research in Kazakhstan and Poland, <i>Lubelski Rocznik Pedagogiczny</i> , vol. 42, nr 1, 2023, s. 27–48, DOI:10.17951/lrp.2023.42.1.27–48.	70
Perkowska-Klejman Anna: Charakterystyka refleksyjności i innych potencjałów edukacyjnych studentów biorących udział w tutoringingu akademickim, <i>Acta Universitatis Nicolai Copernici Pedagogika</i> , vol. 44, nr 2, 2023, s. 123–150.	40
Tataj-Puzyna Urszula, Heland-Kurzak Krystyna , Sys Dorota, Szlendak Beata, Ryś Maria, Krauze Magdalena, Baranowska Barbara: The Experiences of Midwives Who Attend Births by Women with Life-Limiting Fetal Conditions (LLFC): A Phenomenological Research Study, <i>Healthcare, MDPI AG</i> , nr 11, 2023, s. 1–13, DOI:10.3390/healthcare11111540.	40
Książki autorskie	
Wajsprych Danuta, Przybylska Ewa, Przybylski Błażej: <i>Nierówności i ubóstwo edukacyjne. Przegląd polskich i niemieckich badań oświatowych</i> , 2023, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, ISBN 978-83-65408-62-4, s. 296.	120
Książki redagowane	
Nowosad Inetta, Szymański Mirosław Józef: (red.) <i>Szkoła i nauczyciel. Rozwój nauczyciela i rozwój szkoły</i> , 2023, Oficyna Wydawnicza Impuls, ISBN 978-83-8294-234-7, s. 292.	40
Rozdziały z monografii	
Lebuda Izabela, Zielińska Aleksandra, Gołąb Dominik, Jankowska Dorota Maria: Interpersonal Relationships, Social Emotions, and Creativity, W: <i>The Cambridge Handbook of Creativity and Emotions / Ivcevic Zorana, Hoffmann Jessica D., Kaufman James C. (red.)</i> , 2023, Cambridge University Press, ISBN 9781009031240, s. 299–318, DOI:10.1017/9781009031240.020.	75

Rok 2022

Artykuły z czasopism	
Solak Adam: Irena Sendlerowa – pedagog czynu, <i>Biografistyka Pedagogiczna</i> , vol. 7, nr 1, 2022, s. 353–369, DOI:10.36578/BP.2022.07.24.	100
Siwicki Marek: O odwadze twórczego myślenia. Sprawozdanie z jubileuszu 100-lecia Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, <i>Rozprawy z Dziejów Oświaty</i> , vol. 59, 2022, s. 313–324	70
Solak Adam: Potrzeba dialogiczności w pracy nauczyciela wychowania przedszkolnego, <i>Forum Pedagogiczne, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie</i> , vol. 12, nr 2, 2022, s. 153–163, DOI:10.21697/fp.2022.2.12.	70
Czarnecka Iwona: Organizacja kształcenia specjalnego w Polsce w okresie międzywojennym. Plany, osiągnięcia, braki w systemie edukacji specjalnej, <i>Człowiek Niepełnosprawność Społeczeństwo</i> , vol. 58, nr 4, 2022, s. 85–96, DOI:10.5604/01.3001.0053.4186.	40
Jeruszka Urszula: Problemy zarządzania zasobami ludzkimi w polskiej szkole, <i>Edukacja Ustawiczna Dorosłych</i> , nr 4(119), 2022, s. 41–54.	40
Wiśniewska Jolanta, Jurkiewicz Patrycja: Edukacja w dobie pandemii oczami nauczycieli współorganizujących proces kształcenia i rodziców dzieci ze spektrum autyzmu, <i>Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia</i> , vol. XXXV, nr 4, 2022, s. 43–61, DOI:10.17951/j.2022.35.4.43–61.	40
Książki autorskie	
Ziomek-Michalak Katarzyna: <i>Miasto przyjazne seniorom. Inspiracje edukacyjne</i> , 2022, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, ISBN 978-83-66010-17-8, s. 220.	120

Między oscypkiem z Krupówek a młotkiem

Annie Proulx w *Kronikach portowych*, powieści osadzonej w realiach Nowej Fundlandii, pisze o kaczkach nazywanych gładziolami. Zbierają się w stada i zaczynają kwakanie, zwane gładzeniem. Słowo „gładzenie” wzięło się z epoki żaglowców, kiedy to dwie jednostki spotykały się na morzu burta w burte, by wymieniać nowiny i sobie pogłędzić. Niczym marynarz wielomasztowca proponuję pogłędzić dziś nieco o patrzeniu i widzeniu w sztuce, ale i użytecznej nawigacji badacza w kontekście pisania i czytania.

Najpierw jednak dykteryjka z życia rodaków na zakopiańskich Krupówkach. Do góralki sprzedającej sery podchodzi turysta i pyta, czy oscypki są świeże i czy aby z owczego mleka. Na co góralka rezolutnie odpowiada: „Przecza je luty, łowce w lutym młyka nie dajom”. „A niby skąd ja mam to wiedzieć?” – fuka na kobiecinę turysta. I tu dostaje kolejną odpowiedź, po której odchodzi skonfundowany: „Trza cytać, panocku, duzo cytać”. Zdarzenie to opisał w jednym ze swoich esejów Ryszard Koziółek, wytrawny literaturoznawca z Krakowa, a zbiór esejów opatrzony tytułem wyjętym z wielce pouczającego dialogu *Czytać, dużo czytać*. Jako praktykujący brikoler staram się czytać i zakreślać w tekstach co bardziej zmyślne fragmenty przydatne przy budowie mojego patchworkowego tekstu. Na przykład o Joanie Miró, katalońskim malarzu, który krążył w swej twórczości wokół piaskownicy, a jego upodobania negowały konwencjonalne metody malarskie. Jako brikoler badający dzieciństwo nie mogłem nie zareagować na szczegól, na słowo „piaskownica”. Kincheloe i McLaren piszą, że nieracjonalne byłoby opisywanie całej rzeki, i dlatego

brikoler dostrzeże i zafascynuje się jej fragmentem. Skupi się na jednym elemencie, włączając kalejdoskop poznawczy, oglądając zjawisko z różnych perspektyw, ujęć, by dostrzec jak najwięcej. Zatem tak patrzę na obrazy Miró, u którego dominują żywe kolory, łączące się i splatające z prostotą wyrazu – jak na rysunkach pięcioletniego dziecka. Ostatni szczegół również uwiódł mnie jako badacza. Miró besztal krytyków za to, że umieszczali w swoich recenzjach wywodach wyposzczone aspiracje filozoficzne, miast patrzeć na obrazy i widzieć piękno prostoty. Przeczytałem gładzenie recenzentów – w myśl zasady szczególnej staranności w badaniach. I stojąc między obrazami Miró,

Fot. archiwum M. Siwickiego

zastanawiałem się, czy dobrze myślę o tym, co Miró malował. Z pomieszania wybawił mnie przyjaciel malarz. Jakub Ziółkowski napisał mi, że on – a jest twórcą wybitnym – nie ma zielonego pojęcia, co mówią krytycy, bo to zupełnie nie ma znaczenia. I dalej Kuba Ziółkowski: „Pytając mnie o to, co sędzę o obrazach innego artysty, zakładasz domyślnie, że jest jakiś autorytet, który ma prawo ocenić lub nazwać działalność artystyczną innego twórcy. Tak naprawdę to nikt nic nie wie. Tylko twoje głębokie przeżycie jest opinią o twórcy. To pytanie, czy przeszedłeś obok prac Miró, czy przez nie przeszedłeś głębiej. Ja nigdy nie czytałem o Miró, nie wiem, co mógłbym przeczytać, na co trzeba i jak patrzeć, ale mam jego album i bardzo często go oglądam. Może nawet częściej niż cokolwiek innego. Tak, to bardzo ważny

twórca i wspaniały malarz. To poeta odbierający świat może właśnie w taki prosty, szczerzy i naturalny sposób, ale niezwykle wdzięcznie ukazujący świat, artystycznie zaawansowany w najwyższym poziomie wglądu”. Po takich naukach upewniłem się, że dobrze myślę o Miró. Proste? Owszem. A jakie niezobowiązujące i lekkie intelektualnie.

Zaciekał mnie kiedyś drzeworyt Hiroshige Utagawy. Lubię sobie o nim często pogłędzić. Głównie sam ze sobą, ale bywa, że i podczas ćwiczeń ze studentami. Ludzie uciekają przed deszczem. Biegają przez most ku jego obu skrajom. Chronią głowy pod parasolami. Nic niezwykłego, podkreśla Wisława Szymborska w wierszu *Ludzie na moście*: „Bywa tu w dobrym tonie/ wysoko sobie cenić ten obrazek,/ zachwycając się nim i wzruszać od pokoleń”. Dalej noblistka pisze tak: „Są tacy, którym, to nie wystarcza./ Słyszą nawet szum deszczu/ Czują chłód kropeł na karkach i plecach,/ patrzą na most i ludzi,/ jakby widzieli tam siebie/ w tym samym biegu nigdy niedobiegającym/ drogą bez końca, wiecznie do odbicia (...)”. Te wyłowione z osobistych przeżyć subtelności dostrzeżone przez poetkę są nieporównywalnie cenniejsze od recenzenckiego gładzenia. To słowa, które mogą i powinny obchodzić, bo przywołuje je osoba sprawnie władająca piórem, dysponentka wielu sposobów wysławiania się. Osoba potrafiąca łączyć fragmenty zróżnicowanych punktów widzenia.

Magdalena Szpunar po lekturze Feyerabenda pisze o twórcy, który nie jest na zawsze przykuty do jednego języka, że potrafi mówić językami faktów i bajki, mieszając je w zaskakujący sposób. A propos przykuwania – wyobraziłem sobie Marcina Lutra przybijającego młotkiem do drzwi kościoła w Wittenberdze plakat z tezami antyodpustowymi. To była jednorazowa publiczna prezentacja dokonań naukowych. Fakt przybijania to spektakularny challenge, performers. Zdaniem Ryszarda Koziołka ta scena to „niedoścignione marzenie akademickiego humanisty trwoniącego czas przed ekranem komputera na podobieństwo tysiąca takich jak on łagodnych psychopatów”. W mitycznej scenie z młotkiem i Lutrem jest „wszystko, do czego tęskni współczesny dobrze zapowiadający się adiunkt, który musi godzić się z faktem, że wartość jego myślenia i pisanie określa liczba punktów przypisanych do jego

Zwiedzający wystawę „Drugiej wiosny nie będzie...
Dzieci i sztuka w XX i XXI wieku” w stołecznej Zachęcie.
Fot. M. Siwicki

wystąpień, artykułów i książek przez algorytmy parametryzacyjne, pozycjonujące go na nigdy nieotwieranych stronach w wyszukiwarkach internetowych”.

Jestem przekonany, że to wcale nie taki nadzwyczajny wyczyn – stanąć burta w burtę, by mieć z kim o czym pomówić. Zwłaszcza kiedy sami patrzymy i widzimy, a nie jak każą nam zobaczyć. Gdyby Krzysztof Kolumb chciał teraz pieniędzy na swoje odkrycia, to pewnie zostałby w najlepszym razie ofukany przy składaniu wniosku, że nie wie, co odkryje i jakimi drogami będzie podążał. I pewnie za niezrealizowanie założenia zostałby wtrącony do więzienia. U Magdaleny Szpunar czytam: „(...) niekiedy odejście od rygoru naukowego wydaje się niezbędne, a praktyka pokazuje, iż naukowcy łamiący od czasu do czasu wszelkie reguły uzyskują wyniki wartościowe poznawczo”. Czy warto zatem postrzegać świat po brikolersku, chodzić własnymi drogami, bo to zwiększa szanse znalezienia czegoś, czego inni próżno szukają, chodząc dawno przetartymi szlakami? Wybór to decyzja badacza... Czy warto fascynować się metodologiczną narzędziowością, programowaniem, zaawansowanymi korelacjami i wszystkim tym, co zapewnić ma rygor naukowości – kosztem tego, co powinno być istotą humanistyki i nauk społecznych,

Zapatrzeni. Dzieci w Sagrada Familia w Barcelonie
Fot. M. Siwicki

a więc refleksyjności, nadawania sensów, interpretowania i krytycyzmu? Wybór to decyzja badacza... Czy warto zostać anarchista metodologicznym z kluczem do odkryć? Czy pryncypialna poprawność to kurs ku nieuchronnej *big data melancholy*, gdzie odbiorcą prac będzie program do archiwizacji dorobku naukowego? Wybór to decyzja badacza.

Galeria uliczna w Santo Domingo
Fot. M. Siwicki

- Feyerabend, P. K. (1983). *Dlaczego niektórzy współcześni filozofowie nauki są dużo gorzej wykształceni niż ich poprzednicy: uwagi o Ernście Machu, jego zwolennikach i krytykach*, przeł. S. Magala, „Literatura na Świecie”, nr 10.
- Fromm E. (2000). *Rewolucja nadziei. Ku człowieczej technologii*, przeł. H. Adamska, Poznań: Rebis.
- Kincheloe, J., McLaren, P. (2014). *Teoria krytyczna i badania jakościowe. Rewizja*. W: N.K. Denzin, Y.S. Lincoln (red.), *Metody badań jakościowych*, t. 1, s. 431–485. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Koziółek R. (2023). *Czytać, dużo czytać*. Wołowiec: Wydawnictwo Czarne.
- Proulx A. (2018). *Kroniki portowe*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie sp. z o.o.
- Szpunar M. (2022). *Anarchizm metodologiczny i jego wartość poznawcza*, „Transformacje” 1 (112).

Marek Siwicki

Kącik pani Dorotki

Szanowni Państwo,

uprzejmie przypominam o ważnych terminach.

Fot. D. Gołuch

Do 26 czerwca 2023 roku (poniedziałek) – zgłoszenie przez nauczycieli akademickich dyżuru w przerwie wakacyjnej (jeden dyżur, jedna godzina) wraz z podaniem terminu urlopu, który był przez Państwa wpisany do EPP)

Do 26 czerwca 2023 roku (poniedziałek) – złożenie Kart Zrealizowanego Obciążenia Dydaktycznego – I termin

13 czerwca 2023 roku (wtorek) – ostatni dzień zajęć dydaktycznych w semestrze letnim

1 lipca – 31 sierpnia 2023 roku – przerwa wakacyjna

Do 21 lipca 2023 roku (piątek) – złożenie protokołów przedmiotów realizowanych w semestrze letnim – I termin

Do 1 września 2023 roku (piątek) – złożenie Kart Zrealizowanego Obciążenia Dydaktycznego – II termin (dla osób, które nie złożą kart w I terminie)

Do 3 października 2023 roku (wtorek) – złożenie protokołów przedmiotów realizowanych w semestrze letnim – II termin (dla osób, które nie złożą protokołów w I terminie)

ZWRACAM SZCZEGÓLNA UWAGĘ, ABY PROTOKOŁY BYŁY DRUKOWANE Z POZYCJI PROWADZĄCEGO PRZEDMIOT (NIE – KOORDYNATORA)

(Aby Państwu ułatwić pracę, protokoły – na prośbę prowadzącego – mogą być wydrukowane w sekretariacie IP. Po ich wydrukowaniu należy tylko złożyć podpis.)

Protokoły i egzaminy

STUDIA STACJONARNE:

13 czerwca 2023 roku (wtorek) – ostatni dzień zajęć dydaktycznych w semestrze letnim
PROTOKOŁY – zaliczenie do **13 czerwca 2023 roku (wtorek)**

PROTOKOŁY – zaliczenie na ocenę, zaliczenie seminarium dyplomowego do **2 lipca 2023 roku (niedziela)**

14–30 czerwca 2023 roku – letnia sesja egzaminacyjna (przeprowadzenie egzaminów w pierwszym terminie)

PROTOKOŁY – egzamin **9 lipca 2023 roku (niedziela)**

15 czerwca – 15 lipca 2023 roku – egzaminy dyplomowe

30 czerwca 2023 roku (piątek) – ostatni dzień składania prac dyplomowych w systemie APD i zatwierdzania raportu z systemu antyplagiatoowego przez promotora

1 lipca – 31 sierpnia 2023 roku – przerwa wakacyjna

1–8 września 2023 roku – letnia sesja poprawkowa (przeprowadzenie egzaminów i zaliczeń na ocenę poprawkową)

PROTOKOŁY – zaliczenie na ocenę poprawkowe, egzamin poprawkowy do **17 września 2023 roku (niedziela)**

11–30 września 2023 roku – egzaminy dyplomowe studentów, którzy uzyskali zgodę dyrektora studiów na przesunięcie terminu złożenia pracy dyplomowej

Do 30 września 2023 roku (sobota) – zaliczenie praktyk przez opiekuna praktyk

PROTOKOŁY – zaliczenie praktyk do **30 września 2023 roku (sobota)**

30 września 2023 roku (sobota) – ostatni dzień semestru letniego

STUDIA NIESTACJONARNE:

15 czerwca – 15 lipca 2023 roku – egzaminy dyplomowe

30 czerwca 2023 roku (piątek) – ostatni dzień składania prac dyplomowych w systemie APD i zatwierdzania raportu z systemu antyplagiato-
wego przez promotora

PROTOKOŁY – zaliczenie **do 30 czerwca 2023 roku (piątek)**

1–2 lipca 2023 roku – letnia sesja egzaminacyjna (przeprowadzenie egzaminów w pierwszym terminie)

PROTOKOŁY – zaliczenie seminarium dyplomowego **do 2 lipca 2023 roku (niedziela)**

PROTOKOŁY – zaliczenie na ocenę, egzamin **do 9 lipca 2023 roku (niedziela)**

1–8 września 2023 roku – letnia sesja poprawkowa (przeprowadzenie egzaminów i zaliczeń na ocenę poprawkową)

PROTOKOŁY – zaliczenie na ocenę poprawkową, egzamin poprawkowy **do 17 września 2023 roku (niedziela)**

11–30 września 2023 roku – egzaminy dyplomowe studentów, którzy uzyskali zgodę dyrektora studiów na przesunięcie terminu złożenia pracy dyplomowej

Do 30 września 2023 roku (sobota) – zaliczenie praktyk przez opiekuna praktyk

PROTOKOŁY – zaliczenie praktyk **do 30 września 2023 roku (sobota)**

30 września 2023 roku (sobota) – ostatni dzień semestru letniego

Z okazji zbliżających się wakacji proszę przyjąć serdeczne życzenia samych pogodnych dni oraz najpiękniejszych widoków, jakimi tylko może obdarować lato. Niech cykanie świerszczy, szum fal lub po prostu cisza wakacyjnych dni pozwolą odpocząć od uczelnianego gwaru. Niech pełne relaksu chwile ułatwią zapomnienie o zmęczeniu i pośpiechu. A czas spędzony z daleka od uczelnianych murów sprawi, że po raz kolejny pomyślą Państwo: „Jak dobrze, że 1 października znów zacznie się rok akademicki”.

Dorota Gołuch

tel. (22) 589-36-56

e-mail: sekretariatip@aps.edu.pl

Szanowni Państwo,
Zakład Metodologii i Pedagogiki Twórczości
w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie
zaprasza na konferencję pt.:

TRAJEKTORIE ROZWOJU ZDOLNOŚCI

realizowaną w formie hybrydowej
14–15 września 2023 roku
finansowaną w ramach programu
DOSKONAŁA NAUKA

Minister
Edukacji i Nauki

Obrady konferencji dotyczyć będą tematów, które związane są z odkrywaniem, rozwojem zdolności (w tym twórczych) oraz drogami prowadzącymi do sukcesów lub przyczynami ich braku. Proponujemy, by tematyka obrad w sekcjach koncentrowała się wokół:

- zdolności: dziecka, ucznia, osoby dorosłej – uwarunkowań ich rozpoznawania i rozwoju, w tym motywatorów i inhibitorów rodzinnych, szkolnych, rówieśniczych i psychospołecznych;
- zdolności twórczych jako warunku niezbędnego do budowania wybitnych osiągnięć;
- zdolności kierunkowych, w szczególności pozaszkolnych, nietypowych, związanych z urzeczywistnianiem pasji;
- form wspierania rozwoju zdolności kierunkowych, w szczególności zajęć pozalekcyjnych, stypendiów, ośrodków nauki, sztuki i sportu;
- koncepcji metodologicznych związanych z realizacją badań w obszarze zdolności i twórczości;
- innych, nowych, unikatowych obszarów badawczych zaproponowanych przez prelegentów.

W czasie konferencji przewidziane są sesje plenarne, sesje tematyczne i sesje posterowe. Możliwy jest także udział w konferencji bez prelekcji (uczestnictwo bierne). Konferencja ma charakter hybrydowy, przewidziane są zarówno sesje tradycyjne (stacjonarne), jak i zdalne (online). O udziale w sesjach tradycyjnych decyduje kolejność zgłoszeń.

Warunkiem udziału w konferencji jest rejestracja (<https://konferencje.aps.edu.pl/zdolni/>) oraz akceptacja regulaminu (http://zdolni.aps.edu.pl/media/uocdlhzt/2023_regulamin-trajektorie-rozwoju-zdolności.pdf). Termin rejestracji na konferencję upływa 31 lipca 2023 roku. Szczegółowe informacje o terminach dostępne są pod adresem: <http://zdolni.aps.edu.pl/terminarz-konferencji/>. W razie pytań zachęcamy do kontaktu zdolni@aps.edu.pl

Serdecznie zapraszamy!
Organizatorzy

